

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/570/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

245/2014. számú (X. 16.)

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) az **I. r. panaszos** által maga és gyermeke, a **II. r. panaszos**¹ képviselőtében 2013. augusztus 5-én előterjesztett **panaszát** a 2014. október 16-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g s z ü n t e t i .

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor. A Testület – figyelemmel a panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására – az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

Az I. r. panaszos a Testület elektronikus formanyomtatványán nyújtotta be a panaszát 2013. augusztus 5-én, amelyet aláírásával megerősítve postai úton is megküldött 2013. augusztus 14-én.

I.

Az I. r. panaszos beadványában elmondta, hogy 2013. augusztus 2-án N. településen T. M. bejelentést tett a rendőrségnél B. R. ellen gyermek bántalmazás gyanúja miatt, a sértett az ügyben a panaszos leánya, a II. r. panaszos, aki 12 éves. Ebben az ügyben az eljárás lefolytatásában elég sok érthetetlen dolog történt.

A helyszínre kiérkező rendőrök a helyszínen kihallgatták a lányát (a II. r. panaszost), amit az I. r. panaszos véleménye szerint eseti gondnok vagy az édesanyja jelenléte nélkül nem

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

tehetek volna meg. Bent a rendőrségen a kihallgatás miatt ugyancsak nem tartották szükségesnek az eseti gondnok kirendelését. A panaszos úgy tudja erre azért nem került sor, mert a munkaidő addigra már lejárt. Amikor végeztek a kihallgatással, meghallgatással, a vallomást aláíraták a lánnyal, abból pedig példányt az édesanyjának nem adtak.

Ekkor a rendőrség a jogszabályoknak megfelelően megkezdte a gyermekek elhelyezését. Az édesanya jelezte a nyomozó rendőrnek, hogy ezen a hétvégén vinné el a panaszos a lányt, amire a rendőr azt felelte, hogy most már kész vannak a papírok. Megkezdődött a gyermekek elhelyezése, ami első körben a sz.-i intézménybe került volna végrehajtásra, de valamiért a legközelebb lévő nevelőszülőhöz lett módosítva. A panaszos nehezményezi, hogy ennyire semmibe lett véve a panaszos gyermekfelügyeleti joga és az, hogy a most ment volna érte, de ő mint szülő szóba se került az elhelyezés kapcsán. A panaszos beszélt a rendőrséggel, de az általuk elmondottak szerint nem állják meg a helyüket, mivel a nevelőszülő csak a legvégső megoldás lehet a szülő, nagyszülő, rokonok után.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján az alábbiak állapíthatók meg.

1) A kapitányságvezető 2013. szeptember 17-én kelt átiratában előadta, hogy 2013. augusztus 2-án C. T. M. n.-i lakos bejelentést tett a N.-i Rendőrőrsön miszerint, a nála albérletben lakó B. R. rendszeresen bántalmazza kiskorú gyermekeit. A bejelentés alapján M. Z. r. fhdgy. őrsparancsnok és P. F. r. szds. kiemelt főnyomozó a helyszínrre vonultak, ott tájékoztak az eset körülményeiről. Megállapítást nyert, hogy a házban tartózkodik B. R.-ék három kiskorú gyermeke, az 5 hónapos B., a 2 éves R., és a 12 éves II. r. panaszos. A szülők a bejelentő elmondása szerint a reggeli órákban D. településre utaztak, mert ott szerettek volna albérletbe költözni. A házban tartózkodott még B. R.-né testvére és annak fiatalkorú lánya, valamint a bejelentő gyermekei. Mindannyian egybehangzóan megerősítették a bejelentés valóságtartalmát.

A II. r. panaszos lábán és karján feltehetőleg bántalmazástól származó sérülések (kék foltok) voltak láthatók. Ezt követően a rendőrség épületében felvételre került a bejelentésről szóló jegyzőkönyv. A jegyzőkönyv felvétele idején B. R.-né testvére, V. M. K. bekísérte a 12 éves II. r. panaszost a Rendőrségre.

A bejelentés alapján a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 164. §. (2) bekezdésbe ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére elkövetett könnyű testi sértés büntetett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárást indítottak B. R. ellen. Majd 2013. augusztus 2-án 13 óra 50 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 33. § (2) bek. b) pontja alapján bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyként B. R.-t előállították a rendőrök. A II. r. panaszos meghallgatását megelőzően az előzményi adatok teljeskörű tisztázása végett az eljárók felvették a kapcsolatot a Járási Hivatal Gyámhivatalával, ahonnan azt a tájékoztatást kapták, hogy tekintettel a péntek délutáni időpontra munkaidőn kívül nem tudnak részünkre eseti gondnokot biztosítani a meghallgatás idejére. A bántalmazott gyermeke érdekeinek messzemenő figyelembe vételével az a döntés született, hogy a II. r. panaszos meghallgatására az őt a rendőrségre bekísérő

nagynéni V. M. jelenlétében kerül sor. A meghallgatást megelőzően orvosi vizsgálatra szállították és orvosi láttelepet vetettek fel a sérüléseiről.

A gyermek meghallgatását követően a gyámhivatal illetve a Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság képviselőjével történt egyeztetés után a gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 72. § (1) bekezdése alapján mivel súlyos veszélynek voltak kitéve, a gyermekek ideiglenes elhelyezésére került sor. Ezzel párhuzamosan az édesanya B.-né tanúkihallgatása során elmondta, hogy a férje valóban rendszeresen bántalmazza a gyerekeket, főként a II. r. panaszos. B. R. gyanúsítottként került kihallgatásra, mely kihallgatás során részben beismerte a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. Az ideiglenes elhelyezéssel kapcsolatban a gyermekek érdekeit figyelembe véve többszöri telefonos egyeztetésre került sor a gyermekotthon képviselőjével, mert a háromból két gyermek esetében a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) kormányrendelet (továbbiakban: Gyer.) 97. §. (1) bekezdés g) pontja alapján a kiskorú különleges ellátása vált szükségessé, tekintettel arra, hogy 3 évnél fiatalabbak. A Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság nem üzemeltet csecsemőotthont ezért a gyermekeket elhelyezésére csak nevelőszülőnél kerülhetett sor.

A Gyvt. 73. §. (2) bekezdése alapján a II. r. panaszos esetében – tekintettel arra, hogy jogerős bírósági határozattal a gyermek az édesanyjánál került elhelyezésre, így az az apa (a panaszos) különélő szülő szülői felügyeleti joga szünetelt – nem volt lehetőség az édesapánál történő elhelyezésre. A gyermekek érdeke is azt kívánta, hogy lehetőség szerint a testvéreket együtt tartva kerüljenek elhelyezésre. Így született az a döntés, hogy mindhármukat egyazon nevelőszülőnél helyezik el.

A határozatok egy-egy példányát a Gyer. 97. § (1) bekezdés d) pontja alapján az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata céljából, megküldték az illetékességgel rendelkező Járási Gyámhivatalnak.

A gyermekek ideiglenes elhelyezéséről szóló határozatokat B. R. és B. R.-né is átvette, ellene fellebbezéssel nem éltek. 2013. augusztus 2-án az esti órákban a panaszos telefonon megkereste a N.-i Rendőrőrsöt és tájékoztatást kért az ügyben. Ezen tájékoztatást megkapta, illetve részletesen tájékoztatva volt arról is, hogy jelenleg nincs lehetőség arra, hogy a II. r. panaszos nála kerüljön ideiglenes elhelyezésre, továbbá az ügyben jogorvoslati lehetőséggel élhet. Hatóságunk felé jogorvoslattal, vagy más kérelemmel, iratbetekintéssel, másolat kiadása iránti kérelemmel nem élt.

A Testületnek benyújtott panasza szerint a panaszos sérelmezte, hogy sem a gyermeke, sem az édesanya nem kapott saját példányt a meghallgatása során készült jegyzőkönyvből. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 70/B §. (2) bekezdése rendelkezik az iratokról készült másolatok kiadásáról. E szabályozás értelmében másolatot kaphat a sértett és képviselője a szakvéleményről, valamint az olyan nyomozási cselekményről készült iratról, amelyeknél jelenlétüket e törvény lehetővé teszi. A családtól külön élő apa az eljárás addigi menete során nem került kihallgatásra. A gyámhatósági rendelkezések szerint a szülői felügyeleti joga szünetelt. Személye közvetlenül rendőri intézkedéssel, eljárással nem volt érintve.

2) Az őrsparancsnok 2013. szeptember 13-án kelt átirata a kapitányságvezető átiratával egyezően rögzíti a történeteket. Többszörfelhívásaként annyit tartalmaz, hogy a gyermek meghallgatását követően az ideiglenes elhelyezéséről döntöttek. Közben meghallgatták B. R.-

nét, a II. r. panaszos édesanyját, aki elmondta, hogy a férje valóban rendszeresen bántalmazza a gyerekeket. Ezt követően egyeztettek a gyermekotthonnal, mivel a három gyerekből kettő még 3 év alatti volt, de mivel a megyében nem működik csecsemőotthon, így végül a nevelő szülőnél elhelyezésről döntöttek. Ezt követően felvették a Gyermekvédelmi Igazgatósággal a kapcsolatot, akik azt a tájékoztatást adták, hogy a Gyvt. 73. § (2) bekezdése alapján a II. r. panaszos esetében a különélő apához nem lehet elhelyezni a gyereket, mivel jogerős bírósági határozattal a gyermeket az anyánál helyezték el, így a különélő szülő szülői felügyeleti joga szünetel. A jogerős bírósági határozat beszerzésére az intézkedés sürgőssége miatt nem volt lehetőség. A felülvizsgálat érdekében a határozatokat megküldték az illetékes gyámhatósághoz.

2013. augusztus 2-án a II. r. panaszos telefonon megkereste az ügyben a I. r. panaszos a rendőrséget. Ekkor tájékoztatták, hogy a szülői felügyeleti jog szünetelése és az alkalmasság vizsgálatának hiánya miatt – amire az intézkedés szükségessége miatt nem volt lehetőség – nem volt lehetőség a nála történő elhelyezésére. Tájékoztatták továbbá arról, hogy az illetékes gyámhatóság felülvizsgálja az elhelyezést és dönt a további elhelyezésről.

Az iratmásolattal kapcsolatban előadta, hogy a gyermek jogosult lett volna másolatra a Be. szerint, azonban képviselője nem jelezte ilyen irányú igényét.

3) M. Z. r. fhdgy és P. F. r. szds. 2013. augusztus 2-án kelt közös jelentése a kapitányi átíráshoz képest a vizsgálat szempontjából releváns többletinformációt nem tartalmaz, ezért a Testület mellőzi annak részletes ismertetését.

4) A rendőrség megküldte P. F. r. szds. 2013. augusztus 2-án kelt feljegyzését, ami rögzíti, hogy felvette a kapcsolatot telefonon az illetékes gyámhatósággal, akik arról tájékoztatták, hogy a munkaidő lejártá miatt már nem tudnak eseti gondnokot biztosítani a II. r. panaszos meghallgatásához. Emiatt az eseti gondok nélkül került fogatosításra.

5) A Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Járási Gyámhivatala 2013. szeptember 2-án felülvizsgálta a gyermekek nevelő szülőnél történő ideiglenes hatályú elhelyezését, amelyet fenntart azzal, hogy a II. r. panaszos elhelyezési helyét megváltoztatta. Az I. r. panaszos gyermekfelügyeleti joga 2013. szeptember 2-től, a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti per jogerős befejezéséig feléled, és a II. r. panaszost addig nála helyezték el. B. R.-né szülői felügyeleti joga ezzel egyidejűleg szünetel. A nevelő szülőnél történő elhelyezés szintén ezzel egyidejűleg megszűnik. A határozat szerint az apa (I. r. panaszos) alkalmas a II. r. panaszos nevelésére.

6) A rendőrség megküldte a II. r. panaszos kihallgatásáról készült jegyzőkönyvet, ami szerint a kihallgatásra 2013. augusztus 2-án 13 óra 45 perc és 14 óra 53 perc között került sor. A kihallgatáson törvényes képviselőként V. M. vett részt. A Testület a jegyzőkönyv részletes ismertetésétől eltekint, csupán annyit rögzít, hogy B. R.-t végig nevelőapámként nevezi meg a II. r. panaszos a vallomásaiban.

7) A rendőrség megküldte továbbá a C. T. M. bejelentéséről készült jegyzőkönyvet, illetve a II. r. panaszos állapotáról készül látleletet, amelyeknek részletes ismertetésétől a Testület eltekint.

8) A rendőrség megküldte a három kiskorú gyerek ideiglenes hatályú elhelyezéséről szóló határozatokat, amelyben valamennyi gyermeket nevelőszülőnél helyezték el, és ahol valamennyi gyermek esetében B. R. szerepel apaként.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) és a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

1) A panaszosok által előadott sérelmek kapcsán a Testületnek mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az Rtv. rendelkezései értelmében a beadványt az arra jogosult terjesztette-e elő.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, választása szerint a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően ba) az országos rendőrfőkapitány, bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója bírálja el.” A (3) bekezdés értelmében az (1) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképessé személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat.

A konkrét esetben az I. r. panaszos a rendőrök azon mulasztását kifogásolta, hogy a kiskorú gyermekét mind a helyszínen, mind a kapitányságon törvényes képviselő vagy eseti gondok jelenléte nélkül hallgatták meg. Kifogásolta továbbá, hogy a gyermeket nem nála helyezték ideiglenesen el, illetve, hogy a meghallgatási jegyzőkönyvekből nem adtak a II. r. panaszos édesanyjának másolati példányt.

Az I. r. panaszos saját nevében előterjesztett kifogásait a Testület az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében rögzített rendelkezés alapján vizsgálhatónak minősítette, a II. r. panaszost érintő sérelmekkel összefüggésben pedig a I. r. panaszos eljárási jogosultságát az alábbiak szerint vizsgálta meg.

A Testület rendelkezésére bocsátott iratokból megállapítható, hogy az I. r. panaszos 2001. április 14-én született, tehát a sérelmezett események idején még nem töltötte be a tizenhetedik életévét.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 12. §-a szerint kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. A 12/A. § (1) bekezdése szerint korlátozottan cselekvőképessé az a kiskorú, aki a

tizennegyedik életévét már betöltötte és nem cselekvőképtelen. A 12/B. § (1) bekezdése szerint cselekvőképtelen az a kiskorú, aki a tizennegyedik életévét nem töltötte be.

A hivatkozott rendelkezéseket jelen ügyre vetítve megállapítható, hogy a II. r. panaszos a sérelmezett események idején cselekvőképtelennek minősült, így helyette a törvényes képviselője jogosult panaszt előterjeszteni.

A rendőrség által megküldött iratokból kitűnik, hogy a bíróság a gyermeket az édesanyjánál helyezte el, így az apa szülői felügyeleti joga az intézkedés idején szünetelt.

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (továbbiakban: Csjt.) 72. § (2) bekezdése szerint ha a házasság felbontása vagy a gyermek elhelyezése iránti perben a gyermeket a szülők megegyezése vagy a bíróság döntése alapján valamelyik szülőnél elhelyezték, a felügyeletet ez a szülő gyakorolja, kivéve, ha a szülők kérelmére a bíróság a gyermekelhelyezéssel egyidejűleg közös szülői felügyeletet rendelt el, illetve a szülőknek a közös szülői felügyeletre vonatkozó egyezségét jóváhagyta. [a 71. § (2) A szülői felügyelet a kiskorú gyermek gondozásának, nevelésének, vagyona kezelésének, valamint törvényes képviselőjének jogát és kötelességét, továbbá a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárásnak jogát foglalja magában.]

Tehát a fentiek alapján a panasz előterjesztésére a II. r. panaszos képviselőjében az édesanyja lett volna jogosult. Ugyanakkor az édesanya és a II. r. panaszos között nyilvánvaló érdekellentét áll fenn, mivel a panaszos édesanyja szintén érintett az élettársal szembeni büntetőeljárásban, ezért az ezen eljárási probléma feloldásához a Testület az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) gyakorlatához fordult segítségül. A Bíróság *Scozzari and Giunta v. Italy-ügyben* elvi élel jegyezte meg (138.§): az a személy, aki a nemzeti jog alapján nem rendelkezik felhatalmazással más személy képviselőjére, adott feltételek fennállása esetén a Bíróság előtt ezen személy nevében eljárhat (lásd *Nielsen v. Denmark...*) Példának okáért kiskorúaknak is biztosított a lehetőség, hogy a Bírósághoz forduljanak, különösen olyan esetben, ha a képviselőjüket az édesanyjuk látja el, aki összeütközésbe került a hatóságokkal és bírálja a döntéseiket, valamint az eljárásukat azon az alapon, hogy nincsenek összhangban az Egyezményből fakadó jogokkal, illetve nem tartják tiszteletben az Egyezményből fakadó jogokat. Egyetértve a Bizottsággal (ebben az ügyben az Európai Emberi Jogi Bizottság kezdeményezte a Bíróság eljárását) a Bíróság úgy véli: olyan esetben, amikor érdekellentét áll fenn a kiskorú szülője és a hatóság által a kiskorú képviselőjére kijelölt személy között, fennáll annak a veszélye, hogy bizonyos kérdések nem kerülnek a Bíróság elé, így a kiskorú meg lenne fosztva az Egyezményben biztosított jogai hatékony védelmétől. Ebből fakadóan – ahogyan arra a Bizottság is utal – *még akkor is, ha az édesanyját megfosztották szülői jogaitól – különösen, ha ez az egyik olyan eleme a jogvitának, amely miatt a Bírósághoz fordult –, anyai voltából fakadóan kellő felhatalmazással bír ahhoz, hogy a Bírósághoz forduljon a gyermek érdekében, valamint közös érdekeik védelmében.*

Minderre tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy az I. r. panaszos, mint a II. r. panaszos édesapja jogosult a panaszos érdekeinek védelmében a Testülethez fordulni jogorvoslatért, ezért vizsgálta, hogy a rendőri intézkedéssel kapcsolatos panaszokat.

Ugyanakkor azon kifogás kapcsán, miszerint a II. r. panaszos édesanyjának nem adtak a jegyzőkönyvből másolatot, a Testület megállapította, hogy a panasz ezen részének előterjesztésére az édesanyjának lett volna jogosultsága, mivel ennek cselekménynek ő az

érintettje. Emiatt a Testület a panasz ezen részét nem vizsgálta. *(Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy a 2) pontban, alább kifejtettek miatt egyébként sem vizsgálhatta volna hatáskör hiányában a másolatadással kapcsolatos panaszt.)*

2) A Testületnek ezt követően abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy valamennyi sérelmezett esemény vizsgálatára kiterjed-e a hatásköre.

A Testület hatáskörét a fentebb már hivatkozott Rtv. 92. § szabályozza. Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű- átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11.§ (1) bekezdése – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11.§-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő, egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik

A fentiek alapján a Testület csupán azon intézkedéseket vizsgálta éremben, amelyre a más jogág szabályozása szerint nincs jogorvoslat.

a) A panaszos – többek között – azt kifogásolta, hogy a gyermeke a büntetőeljárásban tanúkénti meghallgatása során nem volt jelen a törvényes képviselő vagy eseti gondok.

A Be. rendelkezései szerint a rendőrség nyomozati cselekményei felett a felügyeletet az ügyészség végzi. [Be. 28.§ (4) bek.]. A tanúkihallgatás szabályait a Be. 79-92.§ tartalmazza.

A tizennyolc éven aluli személyek tanúkihallgatási szabályait a 86. § rögzíti: „(1) A tizennegyedik életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. A kihallgatása esetén a hamis tanúzás következményeire való figyelmeztetést mellőzni kell.

(2) Aki szellemi vagy egyéb állapota miatt korlátozottan képes megítélni a tanúvallomás megtagadásának jelentőségét, tanúként csak akkor hallgatható ki, ha vallomást kíván tenni, és a törvényes képviselője vagy a tanúként kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó hozzájárul. A törvényes képviselő vagy a kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó a tanú érdekében ügyvédet hatalmazhat meg.

(3) A tizennyolcadik életévét meg nem haladott, valamint a (2) bekezdésben meghatározott tanú kihallgatásánál a tanú törvényes képviselője és gondozója jelen lehet.

(3a) A 85. § (3) bekezdésében meghatározott figyelmeztetéseket a tizennyolcadik életévét meg nem haladott tanú korára, érettségére figyelemmel, számára érthető módon kell megfogalmazni.

(4) Ha a tanú és a törvényes képviselő vagy a gondozó, illetőleg a tanú által megjelölt hozzátartozó között érdekellentét van, a (2) és (3) bekezdésben meghatározott jogokat a gyámhatóság gyakorolja.”

Ezeket a rendelkezéseket egészítik ki a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 22. § -ának szabályai. Eszerint: „(1) A tizennegyedik életévét meg nem haladott személy (a továbbiakban: gyermekkori) tanúkénti kihallgatását megelőzően be kell szerezni azokat a bizonyítékokat, amelyek elkerülhetővé teszik a gyermekkori kihallgatását. (2) Ha a gyermekkori tanú kihallgatása elengedhetetlen, azt a nyomozó szervnek olyan tagja végezze, aki ilyen irányú felkészültséggel rendelkezik. A gyermekkori kihallgatását lehetőleg a tanú életkori sajátosságainak megfelelő környezetben kell elvégezni. (3) Ha megalapozottan feltehető, hogy a gyermekkori tárgyaláson történő kihallgatása fejlődését károsan befolyásolná, a nyomozási bíró általi kihallgatását kell kezdeményezni.”

A Be. 195.-196. §-a szabályozza nyomozóhatóság intézkedéseivel, határozataival vagy mulasztásaival szembeni jogorvoslati lehetőségeket. Eszerint akinek az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit közvetlenül sérti, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet. [196.§ (1) bek.] Nincs helye panasznak a VII. Fejezet VII. Címe szerinti bizonyítási eljárások, a nyomozás [170. § (2) bek.] és a feljelentés kiegészítésének elrendelése (172/A. §) miatt, valamint a nyomozó hatóság egyéb adatszerző tevékenysége során végzett eljárási cselekmények (178. §, 178/A. §), a tanú kihallgatása [79. § (1) bek., 181. §], és a szaktanácsadó közreműködése (182. §) miatt. [196. § (3) bek.]

A fentiekből kitűnik, hogy a tanúkihallgatás esetleges szabálytalan lebonyolítása miatt az érintett panaszt terjeszthet elő az eljáró rendőrségen, amely panasz kivizsgálására az illetékes ügyészség jogosult.

Figyelemmel arra, hogy a Be. 196. § (3) bekezdése nem veszi ki a jogorvoslattal „támadható” nyomozati cselekmények köréből a tanúkihallgatást, a Testület hatáskörhiányában nem vizsgálhatta, hogy az tanúkenti kihallgatásra jogszerűen került-e sor, amikor eseti gondok helyett a nagynéni vett részt törvényes képviselőként azon. Ugyanakkor megjegyzi a Testület, hogy az magából a jogszabályból is kiolvasható, hogy a törvényes képviselő vagy más a kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó jelenléte a tanúkenti kihallgatásnál nem kötelező, csupán lehetősége a hozzátartozónak a gyermek jogainak védelmébe. Ha pedig a hozzátartozó és a gyermek között érdekellentét van, akkor ez a jogosultság a gyámhatóságra száll, akit az iratok szerint a rendőrség értesített is a várható nyomozati cselekményről.

Megjegyzi továbbá a Testület, hogy ugyanakkor álláspontja szerint a kk. II. r. panaszos kihallgatását a Szekszárdi Rendőrkapitányságon, az ott 2013. március 19-e óta működő gyermekbarát kihallgató szobában kellett volna foganatosítani a rendőrség nyomozó hatóságainál létesítendő gyermekmeghallgató szobák kialakításáról szóló 32/2011. (XI. 18.) KIM rendelet 1. §-es szerint.

b) Az I. r. panaszos továbbá azt is kifogásolta, hogy a rendőrség ideiglenes hatállyal nevelő szülőnél helyezte el a II. r. panaszost.

Az ideiglenes elhelyezés szabályait a Gytv. 72-73.§ rögzíti, ami szerint ha a gyermek felügyelet nélkül marad vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, gyámhatóság valamint a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv) a gyermeket ideiglenesen

a) a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség,

b) a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél, vagy ha erre nincs lehetőség - az ideiglenes hatályú elhelyezés biztosítására is kijelölt - gyermekotthonban helyezi el, és erről haladéktalanul értesíti a gyámhatóságot, illetve külföldi állampolgárságú gyermek esetében - ide nem értve a 4. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti személyt - a Kormány által kijelölt gyámhatóságot.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

A gyermeknek a gondozási helyre viteléről a beutaló szerv gondoskodik. Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel.

A gyámhatóság [...] az ideiglenes hatályú elhelyezést követően - függetlenül attól, hogy arra mely beutaló szerv intézkedése alapján kerül sor, és hogy a döntést megfellebbezték-e - annak elrendelésétől számított

a) harminc napon belül megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha annak okai nem állnak fenn, vagy

b) harmincöt napon belül elrendeli a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét, vagy

c) két hónapon belül pert indít az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt.

A Gyer. 97/A. §-a egészíti ki a fenti rendelkezéseket, eszerint az ügyészség és a bíróság kivételével a Gytv. 72. § (1) bekezdése szerinti beutaló szerv által hozott ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló határozat elleni fellebbezés nyolc napon belül nyújtható be. Az ügyészség és a bíróság kivételével a Gytv. 72. § (1) bekezdése szerinti beutaló szerv által hozott ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló határozat elleni fellebbezést a beutaló szerv székhelye szerint illetékes szociális és gyámhivatal bírálja el tizenöt napon belül.

A Csjt. 91. § (3) bekezdése szerint a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való döntés kivételével szünetel a szülői felügyelete annak a szülőnek, akinek gyermeke a különélő másik szülőnél van elhelyezve, de szülői felügyeleti jogát a bíróság nem szüntette meg. Nem szünetel a szülői felügyelet, ha a szülők vagy a bíróság a közös szülői felügyeletről döntött.

A rendőrség átirata szerint a meghallgatások után intézkedtek a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről és értesítették a gyámhivatalt és a gyermekvédelmi igazgatóságot. A rendőrség álláspontja miatt az apánál (az I. r. panaszosnál) elhelyezni nem volt mód, mivel az anyánál történő bírósági elhelyezés miatt szüneteltek a szülői felügyeleti jogai.

A rendőrség által megküldött iratok szerint a gyermeket nevelő szülőnél helyezték el. Az indokolás B.R.-t tünteti fel a gyermek apjaként, az I. r. panaszos helyett.

Tekintettel arra, hogy a Gytv. és a Gyer. megteremti a beutaló szerv azaz jelen esetben a rendőrség határozatával szemben a jogorvoslati lehetőséget – *noha jelen esetben a határozat nem tartalmazta ekörben a jogorvoslati kiiktatást* –, a Testület hatáskörhiányában nem vizsgálhatta a döntés jogszerűségét vagy szakszerűségét.

Megjegyzi ugyanakkor a Testület anélkül, hogy a gyerek ideiglenes elhelyezésének jogszerűségében állást foglalna, hogy önmagában az a tény, hogy a gyermeket a bíróság korábban az anyánál helyezte el, nem lehetett volna akadálya annak, hogy a gyermeket az apánál, azaz a II. r. panaszosnál helyezték el. Ilyen esetben ugyanis a szünetelés a törvény erejénél fogva áll be, nem azért mert a bíróság az apa alkalmatlansága, cselekvőképzetlensége vagy tartós akadályoztatása, távolléte miatt ezt elrendelte. Így önmagában ettől a tényről még a különélő szülő alkalmas lehet a Gytv. 72.§ (1) bekezdés a) pontja alapján. A felülvizsgálatról készült határozat jelen esetben nem tartalmaz arra utalást, hogy az apának a bíróság szüneteltette vagy megszüntette volna a szülői felügyeleti jogait, így a Testület álláspontja szerint ilyen esetben vizsgálni kellett volna a veszélyeztetettség fennállta mellett a hozzátartozók alkalmasságát is, illetve nyilatkoztatni kellett volna őket. A Gytv. 73. § (2) bekezdés a Testület álláspontja szerint nem akadálya a gyermek különélő szülőnél történő ideiglenes elhelyezésnek, mivel ezen intézkedés lényege éppen annak átmeneti jellege, míg a 73. § rendelkezései az elhelyezés tartós megváltoztatásának kritériumairól rendelkezik.

A fentiek miatt a Testület tehát hatáskör hiányában nem vizsgálta a rendőrkapitányságon történt tanúkihallgatással kapcsolatos panaszt, a másolatkészítéssel kapcsolatos panaszt, illetve az ideiglenes elhelyezéssel kapcsolatos panaszt.

Vizsgálta ugyanakkor, hogy a rendőrség megfelelően eleget tett-e az intézkedési kötelezettségének, ekörben vizsgálva a helyszíni meghallgatást.

IV.

Az elvégzett vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott

esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A Btk. 164. §-a szabályozza a testi sértés törvényi tényállását. Eszerint: (1) Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon belül gyógyul, az elkövető könnyű testi sértés vétsége miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető súlyos testi sértés büntette miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a könnyű testi sértést

a) aljas indokból vagy célból,

b) védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére, illetve

c) a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy kiskorú személy által elszenvedett bántalmazásról.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a bejelentésben megjelölt kiskorú sérelmére testi sértést követtek el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem

biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A rendőri felvilágosítás-kérésről az Rtv. 32. §-a rendelkezik: a rendőr feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A normaszöveg szerint, ha jogszabály másként nem rendelkezik, az, akitől a rendőr felvilágosítást kér, az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg. Az idézett 32. § – mint az Rtv. V. Fejezetében rögzített önálló rendőri intézkedés – célja, hogy a rendőri feladattal összefüggő információkat a rendőrség megismerhesse.

Az ügy szempontjából lényeges rendelkezése az idézett jogszabályhelynek, hogy akitől a rendőr felvilágosítást kér az – *ha jogszabály másként nem rendelkezik* – a válaszadást nem tagadhatja meg. A „ha jogszabály másként nem rendelkezik” fordulat értelmezése levezethető az Rtv. indokolásából, amely egyértelmű abban a vonatkozásban, hogy: „A kért köteles a rendőr kérdéseire válaszolni. E kötelezettség nem korlátlan, külön jogszabályokban meghatározott esetekben – titokvédelmi előírások, vallomástétel alóli mentesség stb. – a felvilágosítás megtagadható.”

Látható tehát, hogy bár nem a Be. szerinti eljárási cselekményről volt szó, az intézkedés jellegéből fakadóan a más jogszabályok (pl. a Be.) által rögzített eljárási garanciák érvényesülését ebben a vonatkozásban biztosítani kell, mivel azok alkalmazását az Rtv. 32. §-ának utaló rendelkezése felhívja.

A rendőri jelentések szerint a kérkező rendőrök meghallgatták a helyszínen a bejelentőt, illetve a II. r. panaszt, és a II. r. panaszos nagynénjét, akik megerősítették a bejelentés tartalmát. A II. r. panaszos látható sérülései szintén bántalmazásra utaltak, ezért a bejelentésről jegyzőkönyv készült, illetve felvették a kapcsolatot a gyámhatósággal, akik ekkor már nem tudtak eseti gondnokról intézkedni. A gyámhatósággal egyeztetve a rendőrök úgy döntöttek, hogy a kiskorú kihallgatására a nagynéni jelenlétében kerül sor, majd intézkedtek a gyermek orvosi vizsgálatáról. Továbbá felvették a kapcsolatot ismét a gyámhatósággal és a gyermekvédelmi igazgatósággal, ami alapján a gyereket ideiglenesen elhelyezték a Gyvt. 72.§ alapján, mivel az apánál (I. r. panaszosnál) elhelyezni nem volt mód, mivel az anyánál történő elhelyezés miatt szüneteltek a szülői felügyeleti jogai.

A panaszosi előadás megegyezik ekörben a rendőrral, hiszen az I. r. panaszos éppen azt kifogásolta, hogy a II. r. panaszt a helyszínen törvényes képviselő vagy eseti gondnok jelenléte nélkül hallgatták ki, illetve a gyermek ideiglenes elhelyezését kifogásolta.

A Testület álláspontja szerint a gyk. sértett (II. r. panaszos) törvényes képviselő vagy eseti gondnok jelenléte nélküli meghallgatása nem volt jogszerűtlen, figyelemmel egyrészt arra a tényre, hogy olyan információról számolt be, amit más személytől nem lehetett volna beszerezni. Másrészt arra, hogy a jogalkotó a még jóval szigorúbb keretek közé zárt büntetőeljárás során is csupán lehetőségként szabályozza (Be. 86. §) a törvényes képviselő, más hozzátartozó vagy a gyámhatóság képviselőjének jelenlétét, így a Testület álláspontja szerint a büntetőeljárást megelőző helyszíni vizsgálat során sem kötelező ezen személyek jelenléte, ugyanakkor fontos, hogy a gyermekkorú személy helyszíni meghallgatással szerezhető információ ne legyen mással kiváltható, illetve, hogy a gyerek értelmi-szellemi

fejlettségére figyelemmel legyenek a meghallgatás során, és ennek megfelelően hívják fel a rendőrök a figyelmét az igazmondás fontosságára.

A Testület vizsgálata során továbbá nem tudott feltárni semmilyen mulasztást a helyszíni intézkedéssel kapcsolatban, mivel a rendőrök kiérkezés után megfelelően meghallgattak minden érintettet, majd ez alapján intézkedtek a II. r. panaszos orvosi vizsgálata, illetve a kapitányságon történő meghallgatása iránt.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a II. r. panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, amiért a helyszínen a rendőrök úgy hallgatták meg a sérelmére elkövetett cselekményekkel kapcsolatban, hogy nem volt ott a törvényes képviselője vagy eseti gondoka.

V.

A Testület álláspontja szerint nem sérült a II. r. panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, amiért a helyszínen a rendőrök a törvényes képviselő vagy eseti gondok távollétében hallgatták meg a sérelmére elkövetett cselekményekkel kapcsolatban.

Tekintettel arra, hogy a panaszos az intézkedést fogyanatosító rendőri szervhez való áttétel ellen előzetesen tiltakozott, a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján az eljárást megszüntette.

Budapest, 2014. október 16.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag